

SVERIGE. KUNGL. MAJ:T

**En säker mans i Leipzigs skrifwelse, til en
sin gode wän i Wittenberg, jämte en sann
och utförlig berättelse, om hans kongl.
maj:tz af Pohlens och chur-furstl. durchl. af
Sachsens, den durchleuchtigst**

Stockholm
1705 :

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

En säker Vän i Leipzigs

Skrifvelse /

Til en sin gode Vän i Wittenberg /

Sämte en sann och utförlig

Berättelse /

Om

Hans Kongl. May:st af Hohens och

Ehur = Furstl. Durchl. af Sachsens /

Den Durchleuchtigste Furstes och Herres

Hr: FRIDERICI

AUGUSTI,

Lyckeligen aflagde Feldt-Zåg / i dhet Åhret

1704.

Agh öfwerfänder min Herre här hos / den af mig åsum-
dade berättelsen / huru sakerne i Polen äre afslupne / i
dhetta nu til ända brachte Fälttåget ; Jag har fuller
sökt at gifwa ett och annat dhen bästa färgan / hwil-
ken någonsin til att finna warit möjligt Men öf
emellan som förtrolige wänner / kan jag dherjämte
en förtiga dhen sabra jag bår / at fuller wij / wed dhen sidsta Marchen
utur Polen / låra hafwa förlorat dhet mästa. Ut förtiga dese be-
trachtelser / huru dherigenom wåre årnade winter-quarter äre förstör-
de / wåre wapns reputation förlorat / den Posensiste belägringen up-
håfwen / och Ryßernes införande i dhet goda Sachsiske Landet / så kan
dhet wål omöyeligen icke annars wara / at då en Krigsmacht til foot/
måste uti ett ständigt löpande / lägga 60 mihl tillbaka / o h af sien-
den oafslätelig förtölgt warder / ju twiswels utan mycket måst bli för-
lorat / lå wål på ett som på annat sätt. Ja sanningen at säya : Sy-
nes dhet / som hafwa wij mehra orsak at bedröfwa öf öfwer wår
lycta än öf öfwer henne at fågna. Dhen Aldrahögste förbytte doch
dhetta bedröfwelige tilståndet / snart i en beständig fred / så kunde än-
nu något hopp wara sig åter at reepa / och utur detta ålende at redda.
Jag kandärjämte min Herre icke obemålt lämna / dhet hiertelige mis-
nöye / som jag / måste fatta öfwer någre wåre elliestberömdelandsmän /
för dheras hastige skrifwelser och utlätelser / i dhe saker / om hwilka dhe
icke grundeltigen underrättade / och doch likwål lämna sin penna ett obe-
skräncet lopp / dels med falska omständigheter / dels med sådant som
intet gör til saken / undertiden och anföra / dhen Scribentens Autho-
ritet och myndighet / som låter utgå Konung CARL XII. Lefwerne-
Beskrifning / dher doch dhe Swånste sielfwe skole säija / at denne Au-
thor. feklar och irrar i dhen största dehlen af sitt wärck / i dhet han icke
grundar dhet på någon trowärdig och achtsam Correspondence, hwar-
på dhet honom / efter anseende måste fehla / utan allenast följer dhe ha-
stige och dels ogrundade Posttiender. Och enär wij således hasta och
öfwerila öf / och fästa wåre Skriffter på en så löös grund / så faller
dhet wåre siender dhestelättare at wederläggia öf. Jag har i dhenne
hos gående berättelsen / anfört dhen Skrift som kallas Pseudo Regis
Polonici, som den hwilken ännu i det närmaste hållit sig wid det före-
satte

satte ändamålet. Men dhett weet jag icke egentligen / hwad jag skall
 döma om dhen / hwilken giordt sig möda med Glosserne öfwer dhen be-
 kante Poetens Annärkningar / öfwer Zaarens Bref til Republi-
 quen Polen / hållandes jag honom för / at wara mehtra widrig / än
 wällsinter / ty han kastar allenast om sig med onyttige / oanständige och
 gemene Skålsord emot Authoren och Scribenten af samma Latinske
 Skriff / och lämnar hans skäl / hwilka doch in et så illa anförde / aldeles
 obeswarat / lika som wiste han intet at säya något deremot som kunde
 hafwa bestånd. Författaren af dhen Skrifften / hwilken har til Titul :
Dhen otidigt wahlde Konung af Stor-Polen /
 wijfar fuller en större wältalighet o. h kundskap i saken / doch / andre
 ting at förtiga / hwilka någon påminnelse torde behöfwa / tyckes fuller /
 dhett han är något fördriftig och förwijs i den beställningen emot Swe-
 rige / som stode dhett med Franckrike i något hemligt förstånd. Så
 wijda nu de hwilka wid dhesse Hofen Staats-Affairerne under händer
 hafwa / om wederspelet / så wijda mig berättat är / försäkran göra / så
 prostituera sig wåre Landzmän med dylika hastige omdömen i sådane
 saker / hwaraf dhe hwarcken hafwa någon grund eller wetenskap. Så
 wijda mitt ringa omdöme sig sträcker / will dhett intet i min hierna /
 dhett Sverige skulle wara wijsket ifrån dhett Romerska Rijkets och dhes
 höga Allierades Interesse. Dhett är öfju icke obekant / i hwad förbund
 och författning Sverige står med Romerska Rijket / hwaraf Konun-
 gen sielf en lem och ledamoth är. Han lefwer och icke allenast med
 sine Medlemmar och Ständer i ett godt förstånd / och hållt med dhem
 hwilka för den allmänna wålfärden wällsinte äre / utan han har och
 än nyligen trädt med dhem uti ett nytt förbund / öfwen så och med En-
 gelland och Holland / med hwilka honom doch utom des / handelen
 och andra affeelser nogsamnt förknippa. Uppå Rijkz-församlingen i
 Regensburg har ju Sverige å sine Tyske Provinzens wågnar / giordt
 ett med dhe andre / så att dheraf nogsamnt kan skönjas / dhett Konungen
 af Sverige en lärar stå i någon Alliance med Franckrike / skall och /
 som trowärdigt säyes / förwågrat sig at emottaga dhe penningar / hwil-
 ka Franckrike / til folje af dhe förre gamble Tractater , tilbudit. Dhett
 har och Konungen af Sverige i wårcket wijs / dhett han icke welat gif-
 wa något bifall dher till at en Fransösisk Prins måtte komma till

ändoch icke hållit för olienligt; at än närmare bekandt gjöra / huru lyckligen begynnelsen och ändan af detta Fälttåget med hwarannans öfwerens stamma.

Dhet är witterligt / at äfwen dhen tiden då Konungen af Sverige med sin största Krigzhäär låg i winterquarter i Preussen / Generalen Rhenstjöld med sin underhafswande macht sig winlade / at oroa Konungen af Polen och dhes Krigzfolck ända in på Sommaren / och att tillika betäckta Stoor-Polen och Warschau / som dhe orter / hwarest dhe rådslag smiddes / huru dhen bekante Dethronisationen måtte wärckställas. Förenämde General hinte och så wijda sitt ändemåhl / at wij icke förmätte / sådane sammankomster i någon måtto hindra eller förstöra / ey heller nöte wij någon säker roo i wåre winterquarter. Men dheremet hade lijkwäl wåre Tropper dhen fördehlen / at dhe finge dhen ena härliga Seger efter dhen andra / öfwer någre små fiendlige Partier. Wy kunna fuller intet neka / dhet fienden alle gånger wårt sig tappert / och lyckligen slagit sig igenom dhe wåre / fast skönt dhe dhem aldeles haft kringrandt. Doch som wåre Troupper alltid warit fienderne i an / let öfwerlägne / dhes likest och icke understått dhem långt at förfölja / utan skyndat sig snart tillbaka / så at dhe af Fiendens utstickade förstärkingar / ey kunnat blifwa inhämtade; Dy kan man så egentligen icke säija / at dhe wåre dherwid något särdeles förlorat.

Wid Fiendens annalkande til Crakou / fan Konungen af Polen rådeligt / at draga sitt Manskap tådan til andra sidan om Weichselströmmen / och kasta up Broon efter sig / och är allenast af någre Officerarers Faute och hastighet händt / det några suke och wagnar blefwe qwar i Staden och råkade i fiendens händer: Men högstbemelte Konung fick så mycket större rådrum och lägenhet / at befästa sig i Sandomir / och upkasta där åtskillige wärck til Stadzens Defension och förswar / och ehuruwäl ey långt dherefter / beslutit blef / samma befästa wärck at öfwer gifwa / och måstedehlen igen at nederriswa / så hade dhet där nedrelagda arbetet doch dhen nyttan med sig / at Polackerne / som såge oss mycket arbetsamme / hölles i en stadig waksamhet / och tillijka uti en god opinion och tancka om oss.

Til dhenne fördehlen kom ännu och dhet / at darsammastådes blef uprättat och slutit en Contra-Confederation emot dhen Stoor-

Pollniste. Och lærer man utur dhe härframma för andragne Skrif-
ter allerede til nöye sedt hafwa/ hurulunda Hans Kongl. May tt af
Pohlen / icke mindre wid denne Sendomiriske Confæderationen, som
wid Rijkzförsamlingen i Regensburg efftertryckeligen wist betiena
sig af dhen fördehl af en solen Protestation, hvars krafft och wärckan
utur Limnæo, Gaddeo, Struuiio, Mynfingero, Wefenbeccio, Carpzc-
uio & aliis, (hwartill och wære Jurister här i Leipzig/ i Staats-Saker
mycket färdige wära plåga) widlöfftigt kan deducerat och utfört
blifwa/ och jämwäll in hoc casu, eller i dhetta måhlet / tam secundum
regulas Civilis & publici, quam præcipue juxta formam juris Ca-
nonici specialissimam, så mycket mehra obtinera och erhålla måste/
som ingen lærer kunna eller wela neka och beswida / at icke på bägge
förenämdeställen dhe rätta competentia fori eller andra formaliteter
äre i acht tågne / och sedermehra det enhällige applaus eller sam-
tycke fölgt / hwilket i sådane sammankomster plågar gifwa dhe saker
hwaröfwer stämmorne samblas sin krafft och oförnekliga wärdighet.
Dhet är fördenstull öfwerflödigt / at giöra af en saak mycket taal och
wäsende / hwilken i och aff sig sielf är klar och owägerlig / neml. dhetta/
at förenämde Protestation icke kan wära utan wärckan. Men jag
kan icke gå förbij / med såå ord at nämna dhett anseende och effterlyt!
som dhen Sendomiriske sammankomsten tilwarte / igenom dhe bägge
i Pseudo Rege namngifne personers höga anseende och närwaro/ såsom
Marschalcken Gref Dönhofs / hwilken nyligen ifrån sine resor heem-
kommen/ och en medfödd hög förfarenhet medbrachte/ och sedan Secre-
terarens Tworsinsky, hwilken wed Confæderations- Instrumentet
eller Skriftens upläsande/ genom sin ansenlige gestalt/ och med sine
söta och gravitetiske ord / gifwit saken en sådan wicht / och ett sådant
godt omen eller tycke / at utgången förmodeligen uti lijka liuslig Har-
monie torde blifwa öfwerens stämmande.

Då nu efter ett förrättat nytt wahl i Warschow / man förnam
Konungen af Sverige wära i tågande til Sendomir / wore wære
Generaler / Consilium in arena quærentes, betänckte på en märcklig
trigspus / hwilken dem och sedermera wällyctades: En dhe drogo sig
först öfwer Weichseln til Jaroslaw / til at så mycket bättre öyna wägen
för dhe Swänste til efterfölgd / och då dhe öf nogsamit på hålarne fölg-
de / drogo wij öf på sidan til Sokal. Wij wore wed dhen tiden wäl i
dhet

dhet stånd at kunnat wåga något med fienden / men till all olycka / föll
uti dhet stora Krigs-Rådet Kösterne därhån / at man skulle skynda sig
fort / och i medlertijd öfwerlåta Mazeppa och Cron-Referendarien
at affkåra för dhe Swånste all närning och uppehälle. Dhet wårsta
war / at dhetta senare icke blef så wårkstält / som fuller befallningen
dheraf utgifwit war. Dheremot gick dhet första så mycket hastigare /
och med så mycken mindre nytta för sig. Ty då man inbillade sig /
dhe Swånste skulle intet allenast blifwa uthungrade utan och på Lem-
berg och Zamosch mächtig stöta hornen på sig / förnam man sederme-
ra beklageligen / at dhen första Fästningen emot alles förmodan war
intagen med stormande hand / och ringa Fiendens förlust / och dhen
andra godwilligt gifwit sig / altså wände sig wår Huswud-Armee til
Brest wid Bugströmmen ut med Littowiske Gränzen.

Men förän jag om denne förrättningen något mehra nämner / kan
jag icke gå förbi korteligen till berätta / med hwad särdeles lycka Ko-
nungens af Pohlens Wapn / uppå denna wågen bemächtigade sig
en Stad / som kallas Lanczut / denne Fästningen skall fuller intet
wara af något synnerligt wårde / en heller skall därinne hafwa le-
gat någon starkare eller annan Guarnison än 600 man af Cron-Felt-
herren Lubomirskis Polniska Guarde. Men huru de hafwa warit sanna-
de at förswarasig i det yttersta kan deraf aftagas / at de förut nedgrafwit
sine Stycken / hwilka wij sedan igen låtit upgrafwa / och således utan
en endaste mans förlust eröfrat / ehuruwäl at dhe icke långt dherefter
öf igen i marchen af dhen unga Lubomirsky oförmodeligen blefwe
ifrån tagne.

Dhetta war nu lijka som ett förspeel af några större förrättnin-
gar. Och så som ett tappert Gemöte som sträfwar efter dygd / åbra
och beröm / icke synes någon ting omödeligt / så blefwe och dhe wåre
af ett så lyckligt streek deste mehra rörde och upmuntrade / så at dhe/
då Fienden ännu stodh wid Jaroslaw / således dheras Messurer inrå-
tade / at dhe ifrån Brest och utur det Lubliniske fortlatte sin march till
Warschow. Hwem nu denne wågen eller i Land-Chartarne kunnig
är / kan lätteligen ef ertänckia huru swårt detta har warit i wårcket
at sättia. Men dhenne mödosamhet / hwilken med dhe wåras icke rin-
ga försigtighet företagen blefwen / ersattes rijkeligen af dhen winst och
förnöijlighet / dhen wij efter Hans Maj:ts nådiga tillåtelse åtnöte uti
War-

Warschow / medan som / til at så mycket mehra hånmas på dhe mot-
willige / wåre Buskar efterlätit blef / at plundra och spolia, och nå-
stan i grund nederriswa Cardinalens så wäll som flere andre store Her-
rars prächtige Huus och Palaser / alltså at dhe nu stå dher til en
ewigt åminnelse af en så wäll förrättat saak / icke mera sig / utan öde
Euhlor och kråkeboo lijke. Och war uti dhe således tuchtade Magna-
ters sköne wijnkällrar ingen brist / för dhe redelige Sachser / hwar-
med de då finge swalka och wedergweckta sine en tijd bortåt af Som-
marbetan uttorkaoe Strupar och Siälur.

Man hade fuller ånnu mycket at anföra som kunde tjäna till
bewijs så wäl af wåre egne Sachsiske Troupers / som wåre Högans-
senlige Allierades / Ryfars och Cosakers manlighet och wälsförhål-
lande / men som andre det giordt för mig / och tillika i Pseudo Rege
och annorstädes / bestaffenheten af det nya Wahlet omständeligen
utfört / så will jag här allenast andraga några ställen / i hwilka wå-
ra Berättelser märkeligen äre skilgachtige ifrån wåre wederparters /
såsom e. g.

1. Åre de widrige i den meningen / at en sådan Constitution
eller Förordning ey är giordt som limiterar eller lindrar den Sed / hwil-
ken Hans May:t Konung Augustus wed sin Eröning aflagt
hwarigenom den Pohlniske Nationen blifwer ledig och löds ifrån all
hörsamhet och plicht / så frampt Capitulationerne icke af honom ef-
terlefwat. Det är efter mitt omdöme ett ringa Argument: ty lij-
ka som utur de förre Constitutioner där til är anledning gifwit / det
Konungen förut skall wara warnat och förmant / så är och en lijka
limitation under Konungens Sed til at förstå / och har dhestifest
allareda wed Sedens aflaggiande en sådan Förordning / om hwilken
i Pseudo Rege nembdt blifwer / warit hoos Hans May:t in Petto
& in mente, i sinne och i tanckar.

2. At man till Cardinalens uhrsächt förewända will / det han
ex nobili officio warnat Konungen / och när det intet hielpte då först
brukat sitt Embetes autoritet och myndighet / som den icke swurit
Konungen allena / utan och Republikawen och sitt Fädernesland / hwars
frihet och rättighet han för alt bör bewaka. Men så wijda jag be-
grjper Saken / och gemenligen der förhållas / at en Konung som
högsta wäldet förer / har ey behof at låta föreskrifwa sig Reglar / af
den

dhen hwilken honom medh lydno och hörsamhet förbunden är/ och at
sa länge en Konung är til/ Republicuen med honom så edes förknip-
pat är/ at hon och hennes wälfärd/ ey annat kan wära/ än Konungens
willie och wälstånd.

3. Man will och bestylla Skribenden af Pseudo Regis / det
han på det ställe hwarest han talar om dhen Sed hwilken Cardina-
len aflagt i Lublin / på lijka sätt som den onde androg Skrifften /
med stijt urlämnat den uttryckelige bisfogade Restriction, talvo Jure
Patriæ: men så wida jag det begriper / så har man så wäl deruthi
som i flere andre Saker orätt / emedan en Sed icke bör rättas efter
des hufwud och sinne / som den aflägger / utan som den / mot hwil-
ken den aflägges / det hafwa will. Man kunde fuller hafwa godt
tillsfälle / at tala om wår Allernådigste Konungs handel i gemeen/
om han / som honom förekastat warder / har begunt detta Krij-
get / eller i annat mehr handlat emot Landzens Rätt Constitutio-
ner och sin egen tillsäjelse: men det är onödigt för den / hwilken ey
är skyldig at göra Redo och Räkenskapp för sine gierningar / och
borde sig ingen privat understå at anföra orsaker / hwaraf en Regent
kan wära föränlaten eller bewechter at göra det eller det. Det
haar Konungen som en Menniska i begynnelsen kunnat blij förled-
der till någon obillighet / men så hade doch i detta fall den bekante
Regla kunnat blij förbytter / eller med tiden warit tillsförmoda / at
det quod ab initio uitiosum fuit, tractu temporis potuisset conua-
lescere.

Jag lemnar detta som en altför widlöftig Saak till ett annat
och bättre tillsfälle / och far korteligen fort at omtala / hwad man
utur förenemde Skriff såsom orinliget och emot sanningen stri-
dande är sinnat at anfächta och wedertäggia.

Utså will man för det 4-de at Latorwiz / hwilken af dhe wäre
beskrifwes för en wälbefastat ort / allenast är en öpen by eller fläct /
hvars bästa förswar och bröstwärn består i en half nederfallen Kry-
kemuur

5. Det Blanen öfwer Warschoro / är tagen utur Puffendorf /
och icke giordt efter det slätta tillstånd / i hwilket så wäl Staden som
sielswa Slottet för tiden finnes.

6. At Konungen af Swerige ey har et sådant Lijf-Guardetill

B

hast

håst/ som där bestrifwes/ och fast mindre har det samma kunnat
wara tillstådes på Wahldagen i Warschow/ och at den lilla wach-
ten/ som stådt några hundrade steg ifrån Wahlsplatsen/ af Con-
fæderationen bleswen begierd/ och af ingen til rygga dreswen wor-
den/ medan den war tagen af den Guarnison/ hwilken war lem-
nat i Warschow på Confæderationens befallning/ och til des betäc-
kiande.

7. Fahr man och wisse i Namnen/ då man föregifwer/ dhet
Bielinski warit Confæderations Marskalk/ hwilken doch är Cron-
marskalk/ och den andra heter Bromier.

8. At hwarcken Konungen af Sverige/ eij heller Hertigerne af
Sachsen Gotta och Wirtemberg/ som Aüthoren af Pseudo Regis,
berättat åskådat wahl Ceremonierne wedh Warschow. Utan wedh
dhen tiden warit 4 mihl dher ifrån. Men at General Lieutenanten
Horn och Staafs Secreteraren Wachsclager/ Sigh eff er ett gam-
malt bruk der insunnit/ at recommendera Saakens lyckelige
fortgång/ och sedan begifwit sig sådan igen/ dhet håller man å
Swenske sidan/ för en heel wahn'ig / och wid wår allernädigste
Konungs FREDERICI AUGUSTI wahl/ practicerat och förelupen
Saak.

9. At dhe Podlachiske Deputerade fuller protesterat emot ti-
den och wahldagen/ men ingalunda emot Personen/ utan mycket
mehr genom sitt bijträde submitterat sig honom.

10. At General Lieutenanten Horn då han astrådde Warscho-
wiske Slätt eij haft mehra Manskap hoos sikh än 400 Swenske/
dhe öfrige hafwa warit commenderade till Latowitz/ at indriswa
Proviand. Och at han så eensaldigt icke gifwit sig på Discretion, at
han icke föruth haar haft i sine händer enunderskreswen Försäkran om
Accords willkorne.

Dhesse och dylike flere inkast/ som å Swenske sidan giörs/ kun-
na fuller/ effter mitt utbräkande/ icke åfwen wara af något särdeles
wärde; I fall något der wedd stulle förseet wara/ kan dhet wara
ett Tryckfehl/ och kan fördenstull icke hindra/ att ju den man som å
wår sida derom skrifwit/ kan wara en förständig och i desse Saaker
wål underrättat Person. Ja/ skönt och alle förenämde omständig-
heter sikh således förhålla stulle/ så är dhet doch intet krafftigt nogh
at

at fullstöta dhe tancckar / hwilka oss förarlåta / än framtgent dherföre
at hålla / at dhet nya Wahllet är ogiltigt och dher emot dheu offta an-
dragne skrifften de Pseudo Rege wällgrundat och sanfärdig.

Skulle man och intet biuda till i dylike fall at förfächta wåra
Lårdas Skriffter / så torde man och wela bestrida oss / at wij i dhen
handelen medh dhen Swånste General Major Meijersfelt under Po-
sen / den 20 Augusti sidfyleden / icke behållit Segren och öfwerhanden.
Iagh kan fuller icke nämbna ett wist tabl af dhe på Swånste sidan
blefue och förlorade. Ty wåre egne kunna sigh dher om intet förlika /
i dhet dhe snart gådra dheraf 600 / snart 800 / ja och wål 1200. Hans
Excell: Hr. General Leutenant. Schulenburg synes uti den deröfwer
upsatte Relation på åtskillige ställen tala emot sig sielf / och de Swånsta
hwilka uppenbårtigen föregifwa / det de behållit Wahlplazen / willia
icke allenast dhet dhe warit ringare till talet än dhe wåre / utan och at
dhe mycket mindre förlorat / än man sig inbillar / och at det allenast
warit 5 a 6 nywårfoe Dragoner, hwilka widh krutroken ännu icke
wahne wore / gått igenom til Torn / och där af någre ifrån War-
schaw utsände Officerare inhämtade wordne / utan tilskrifwa sig och
fullkomligen Segren deraf / doch kan man snarast komma utur dröm-
men / när man noga de der wid förefalne omständigheter betrachtar;
Wij tilståå fuller at wåre Troupper äre wid det första anfallit / af
de Swånste tilbaka drefue / men doch at dese sedermera skingrade och
slagne / hwilket är oförneekligt / och om wij i det Swånsta Låg-
ret icke funnit så ymnog förråd af Wijn / hwilken oss elltest icke gär-
na skrämmer / om wij då de Swånste Troupper åter begynte at sättia
sig tridje resan / gifwit oss tijd at afföra bytet / räckna de döde / och
taga bort med oss deras Strucken / hade de så mycket bättre kunnat
blifwa öfwertygade. Doch må man allenast see der på / hwem som först
hade tijdh at låta sin Relation komma fram til Trycket / så kan
dheraf snart nogh dönnas / hwem som medh största förlusten eller
winsten kommen dher ifrån. Utthom dhes så tala ju dhe Swån-
ste emot sig sielfwe. Då dhe föregifwa / dhet dheras macht alle-
nast bestått af ett gammalt Regimente til Häst / och ett nywårfft
Regimente Dragoner / med 100 Man til foot utaf den Polen-siske
Guarnisonen / Ty huru war det möjligt med så ringa manskapp /
gåra de wåre / hwars ansenlige antal oss wål bekant är / ett ådant mor-
stånd / och huru war det görligt förlora der af 1200 Man / och ändå

så många öfwerblefue / hwilka understode sig at convoijera Cardinalen til Thorn / där sammastådes förjaga de wåre som hade fattat stånd wid brooen / gå åter dådan tillbaka til Posen och 3 miijl der ifrån slå och skingra den där församlade Pospoliten / eller Pohl-niske Adelen / och ändå sedermera wid Warta strömmen / sättia sig emot Her Geueal Lieutnanten Brands Partie som bestod af några 100:de Sachsiske Ryttare och 2000 Wolloscher / det samma således fagnat at det icke med någon ringa förlust måst draga sig ifrån strömen / och jämwal lämna där en hoper efter sig / som i den hastiga retiraden drunknade och utom alt detta ändå kasta sig in i Posen / ut-hålla där en så hård Belägring / och omsider wid belägringens up-häfwande jaga effter Fienden. Uthaf alt detta kan icke annat följja / än de Swänste wedh den förenämde Träffningen den 20 Augusti antingen warit starkare / än de sielfwe gifwit sigh uth före / eller och hafwa de förlorat mycket mindre än de wåre det föregifwa. Det första borde wara sant / skönt dhett doch intet är / medan wår Generals berättelse så lyder.

Men jagh will intet längre uppehålla mig här medh / utan wän-da mig til dhett Förnämsta / som är at beskrifwa wår anseelige frigs-håårs glorieuse Tillbakamarch utur Pohlen till Sachsen / doch på dhett kårttaste.

Då Konungen af Sverige ännu stodh widh Lemberg och Jaros-law / inbillade wij oss ingalunda / dhett han / som allareda giordt ett så långt Tågande / och utom dhes gierna söker at skona och spara sitt folck / skulle i detta åhr komma tillbaka till Warschaw igen. Wij gjorde oss fördenstull ett stort hopp til at ninta goda Winterquarteer / hwilka allaredo för hela frigsmachten bestälte och utdelte more. Men då wij förnumme / dhett Konungen af Sverige kallade sigh / fattade wij ett heelt annat råd / hwilket doch höltz mycket lönt. Utom det at några wåre Officerare af ett partie Swenske Wolloscher under Zamosch inhämtade och bortförde blefwe / låte wij och skee / dhett dhe Swänste wedh sitt annalkande träffade åtskillige wåre förwachter och posteringar på dhett dhe sigh så mycket mehra måtte uthtrötta / och komma i de tanckar / at sinna oss säkre och säfwande. Wed Fiendens Ankomst till Bugströmen och Wennegrod / drage wij oss genaste öfwer Reichselln / kastade broon wid Zacrozin efter oss af / så hastigt

som wij dhet kunde / och stälte oss dher hoos mycket rådde / alt til dhen
åndan / och göra fienden så mycket hetzigare. Och som wij formoda-
de / dhet fienden skulle sökia wedh Warschau at komma öfwer / så gör-
de wij oss beredde / honom på dhet bästa at fågna. Til dhen åndan lade
wij an ey allenast på bägge sidor om Staden uppå twänne där lig-
giande öjar / utan och längs uth wed Stranden / sådana Skansar /
Bollwårck och Brösthvärn / satte och jämwäll uth på några Mähl å
bägge sidor om Staden / Wachter och Posteringar / så at wij nogsam-
t orsaak hade til at förmoda / dhet fienden förutan blodiga hufwuden
ey skulle komma dher ifrån. Men som dhet efter wårt Tycke gick nå-
got långsampt med hans broo byggning / fans hoos oss vara bättre / at
lämna dhe Swånste runt och tillfålle at ebehindrat komma öfwer til
oss. Ty lät man effter handen Tropperne tåga af / och den $\frac{1}{8}$ Octob.
drog dhen öfrige resten sig jämwäl sin hoos / och lämnade wåre ansen-
lige Wårck och Skansar obesatte / fienden war då öfwen i Wårcket
at gåå öfwer på twänne ställen / hwilket man intet hindra wille / och
hölt rådeligit / at rycka så långt tillbaka at fiendens footfolk oss ické så
strart hinna kunde / på dhet wij måtte fåå til at göra medh dhes Ryk-
terij allena / Hwilket och / såsom ett wälbetänckt Wårck / hade sin goda
Wårckan / i dhet at dhet SwånstaRytteriet förutan footfolk oss på
twänne wågar eftersatte / det som öfwen war wår långtan och wår
dustan / på dhet wij måtte fåå dhet så mycket bättre i klåman. Men wij
ginge alt mehr och mehr undan / til at låcka de Swånste så mycket län-
gre / som dhe sigh inbillade at wij af Fruchtan lupe undan för dhem. I
medlertid kom en tijendh / som wore dhe på wånstra handen gångne
oss förbi / och trachtade medan de funne sig förswage medh blott Ca-
vallerie något emot oss at uträtta / at undångå oss: Då först begynte
wij medh alswar natt och dagh at marchera / och kan man medh fog
gifså wåre Landzmän dhet beröm / at dhe af långtan och begiärli-
het til komma fort så lupo / at man ånda wågen bortåt såg / huru här
en Sachse effter dhen andra / där en Ryfse effter dhen andra stalp och
blef liggandes. Omfider då wij wore komne til Punitz / ungefehr en
eller en och half mähl ifrån Lissa i Stoorpåhlen / sänge wij ånteligen
mot affton ögnersichte på fienden / och marcherade så en mähl jämp-
t hwarannan. Och som dhe Swånste wäl märkte / dhet dhe intet kunde
unwijka / medh mindre dhe ické skulle komma i flammer medh oss. Ty

gjorde dhe och ett häftigt anfall medh wårjan i Näsven. Men wårt Cavallerie hade föruth fått ordres, at dhett i fall fienden oss angrepe/ skulle genast draga sig af/ och wäl besättia Passen/ på dhett fienden oss åter igen intet undgåå niätte: och förfölle således dhe Swånste under wårt Footfolck/ igenom hwilket dhe träanne gångor passera måste: Wårt starcka stutande höllo dhe och tappert ut/ altså at wåre hela Batalioner måst lida det deras Squadroner gingo öfwer dem. Men så satte de och fuller något til/ och war det en lust til at se huru Ryttere/ Pukor och Ständarer stulpo öfwer Åkrarne och i de där befindlige diken/ med sine utridne och afinattade hästar/ derigenom finge wij någre Fångar/ för det öfrige såsom de till häst men wij til foot/ så gifwer Tummelplagen det witnessbörd/ at de förlorat flere hästar än wij/ och då det allaredan war mörkt och mulit/ och wij icke annat förmärkia kunde/ än Fienden wille draga sig til Sachsiske gränzen/ halfander mißl längre bort/ dy skändade wij oss det mästa wij kunde/ at antingen förekomma honom eller och wara honom til mötes/ och på det wij deruti ey måtte hindras/ lämnade wij med flit wåra Stycken/ något Bagage och någre illa Bleßerade tillbaka och efter oss/ och at wij så mycket hastigare måtte träffa Fienden/ hwilken wij tänckte wara långt förut/ fördelte wij oss i åtskillige Troupper/ och lupo så i en andedrächt 6 mißla wäg/ komme altså en deel af de wåre ända fram till Oderströmen/ utan at de hafwa blifwit någon Fiendewar: se. Inmedlertid kan det doch wäl sked wara/ at några de wåre kunna i wågen wara förfalne i Fiendens händer/ i dy och ibland åtskillige andre händelser/ förtälles huru twånne Fouricare af det Swånsta Guardie i en skog träffat en Under-Officerare och 26 Sachsiske Soldater med sitt Öfwer och Undergewähr/ och de twånne allena twungit desse at nederläggia sitt Gewähr/ de de Swånste sedan affkuttit och tagit sådana ²⁷ hieltar till Fångar. Men den störste delen af de wåra som wore komne til Oderströmen/ hölle rådeligast/ at i största hast gå öfwer/ på det om Fienden skulle wela retirera sig in i Sachsen wij då måtte wara där för honom/ eller och om han blefwe på andre sidan/ kunde man utur Sachsen falla an honom/ och således instängia honom i Pohlen. Då wij nu den följande dagen såge Fienden på andre sidan Strömm/ och grant för-
märckte/

märke / det han intet sinnat war / at giöra längre / så war of wd-
genti Sachsen öpen / hware si wij nu denne Winter i sådant tilstånd
ärna tilbringa / at wij tilkommande Fältog gifwa Fienden så myc-
ket till giöra som han denne föregående hafst hafwer. Sedan har
man och förnimmit det de Swänste / sedan de af de Sachsiske
Troupper intet mehra hade at befructa / på twänne ställen anträffat
och slagit 3000 Ryssar och Cosaker / och eröfrat någre Metal
Strucken / om det således / kan det wara en lätt öfwerwinnande
förlust / och slipa wij då at gifwa dem något Winter-Quarter i
Sachsen / och lära deras Höga Herrskaper sådant nederlag at häm-
nas tillkommande Wår så mycket willigare sända of flere hielpe-
trouper till ; Wij hafwe doch icke deste mindre den lyckan / at den
förste delen af Ryssarne på hwilka de Swänste icke hinte / äre kom-
ne öfwer Sachsiske Gränzen / fastskönt i någon ymkelig skapnat och
slätt tilstånd / och det hafwe wij at tilägna Hr. von Patkuls höga
förstånd och försichtige Conduict . fastskönt han af de Swänste som
en förrådare är dömbd ifrån åbra lijf och godz / så bewisar han doch
nu twänne höge Potentater, såsom Hans Kongl. May:t af Pohlen
och Hans Zariske May:t / trogne och tapre tienster / altså at båg-
ge desse höge Herrskapers infödde undersätare / hwilka orsak hade
hans upstigande lycka med mistlynt öga at åskåda / honom doch för
hans ögemena gåfwor och nyttige tienster / låfwa åbra och be-
römma / som och honom af Hans Zariske May:t det Muschowit-
tiske Manstapets Conservacion och bibehållen i synnerhet anförtrodt
warit / fördenstul han och så mycket hastigare welat skaffa dem un-
dan och fort anhan welat tillåta at en endaste deraf skulle förfalla i de
Swänstas händer / så framt de icke någdt förlänge uppehållit sig
för Posen i den mening / såsom efter en alman utsprid tijende
denne Fästningen af de wåre skulle eröfrat wara / man då måtte
kunna beledsaga den Posinske Guarnisonen tillika med dhe wedh
Warschou tagne Swänsta åt Sachsen. Det har fuller förenäm-
de Herr General Patkul med alfwarsamme hotelser / upfordrat
Staden Posen / men som dendär innelig giordt Swänste Commen-
danten sig förmärkla låtit / det han ev hade någon gemenskap / el-
ler breswärling nödig med en sådan Person / som civiliter mor-
tuus / så fan man och utom dhes rådeligit at aldeles uphäfwa
bz

belägringen! så är likväl förnämde Stad den stada tillwuren / at
des murar på 3:ne ställen nederstutne / och för det öfriga säjas kan
quod disfertur non auf-rtur.

Således är nu Fälttoget detta åhr / igenom wåre trogne
Rådz och Generalers stora försichtighet för Hans Kongl Maj:it af
Pohlen lyctligen aflupen och til ånda bracht / det kan fuller Fienden
hafwa fått ifrån oss ungerer ettusende Fångar / doch deremot myc-
ket afmattat sitt Ryttteri / med ett så stadigt och hastigt tågande på
60 miijhl när och doch icke förmåt / at aldeles ödelaggia wårt foot-
folk / det han efter alt anseende wål lærer i sinnet hafst. På den-
ne berättelsen kan man sig så mycket mehra förlåta som den hwil-
ken åfwen som de förre de härifrån utgifne åre / grundar sig med alle
sine omständigheter på sielfwa sanningen / och är utan någon
Tillsatz och sminkfärga.

www.books2ebooks.eu